

Úvodník

Vážení čtenáři,

v rámci interdisciplinárního výzkumu představujeme texty, které jsou zaměřeny na problematiku inkluze a edukace žáků se speciálními potřebami. Inkluzivní koncept české školy je vzhledem k současné situaci diskutován intenzivně, a to jednak v širším kontextu, jednak z ohledem na konkrétní potřeby jednotlivců. Nejdůležitějšími partnery při zajišťování kvalitního vzdělávání jsou, kromě odborníků interdisciplinárního týmu, pro inkluzivní školu rodiče. Stejně jako v naší společnosti existují rozdíly v oblasti ekonomické, sociální, či názorové, také učitelé komunikují s rodiči, jejichž přístup ke vzdělávání se výrazně liší.

Rodiče z různých společenských vrstev vyznávají odlišné hodnoty a stejně tak jsou odlišné jejich představy o výchově i vzdělávání a o smyslu života. Jakmile se dostáváme k řešení školních problémů žáka, přichází v chování rodičů ke slovu především aktuální stav jejich emočního ladění. Racionální uvažování mnohdy následuje až po vysvětlení a zklidnění situace, které jsou vystaveni.

I když se informovanost rodičů či jiných zákonných zástupců o školní problematice zvyšuje, nelze opomenout opačnou stranu spektra rodičovských přístupů a reakcí, kdy neinformovanost a nezáměr rodiny způsobují dítěti vážné problémy. Je pak otázkou, zda chování dospělých z těchto rodin lze označit za dítěti prospěšné. Jde především o to, jakým způsobem chápou svou roli ve výchově a vzdělávání vlastního dítěte a zda si uvědomují, že dítě bude přebírat jejich kulturní vzorce a stereotypy chování.

Mnozí rodiče na možnost ovlivnit výchovu dítěte rezignují a zříkají se tak zodpovědnosti, kterou přenášejí na školy a na další vzdělávací instituce. Pozoruhodné je, že i přesto pak někteří neváhají činnost těchto institucí kritizovat.

V pedagogickém výzkumu se tak objevují témata, která řeší společensky závažnou problematiku primární prevence v mimoškolních aktivitách žáků základních škol, dětí s narušenou komunikační schopností, témata chudoby rodin s dětmi v předškolním či mladším školním věku. Pozornost se zaměřuje také na sociální oporu šikanovaných žáků, případně na metody sociální práce s dětskými pacienty.

V tomto kontextu je třeba zdůraznit potřebu dosažení pozitivního synergického efektu v edukaci, jejíž cesty nejsou pro některé žáky zcela přímé. Inkluzivní vzdělávání lze podpořit také prostřednictvím etické výchovy zaměřené na prosociální chování, posílením výchovného působení školy se pokusit oslabený vliv rodiny kompenzovat.

Cíle školy i rodiny by měly být podobné, totiž naučit žáky slušnému a zdvořilému chování, umožnit jim přijmout zodpovědnost za své vzdělávání, podporovat a motivovat je k samostatnému učení a tak jim pomoci obstát v životě. K tomu, aby se toto podařilo, dospělí by měli mít občas možnost nahlédnout do okolního světa očima svých dětí.

Redakce